



Edyta Rysztak-Skorupa

PRZEGLĄD WYDAWNICTW O REGIONIE ZA 2011 R.

Bednaruk Waldemar. Sejmiki lubelskie w okresie stanisławowskim (1764-1794) / Waldemar Bednaruk ; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II . Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim. – Lublin : Wydaw. KUL, 2011. – 427 s. : mapy, tab. ; 24 cm

Bibliogr. s. 379-401

ISBN 978-83-7702-167-5. - ISBN 83-7702-167-6

Publikacja pracy habilitacyjnej doktora Waldemara Bednaruka, pracownika Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL w Tomaszowie Lubelskim. Do decyzji o wyborze sejmików lubelskich przyczyniła się obserwowana w analizowanym okresie aktywność posłów lubelskich na forum sejmowym. Badanie działalności tych organów władzy rozpoczyna się od czasów bezkrólestwa po śmierci Augusta III, a datą końcową jest rok 1794, w którym odbyły się ostatnie sejmiki.

Autor w dziewięciu rozdziałach opisał ustrój i zasady funkcjonowania sejmików lubelskich. Przedstawił poglądy szlachty uczestniczącej w tych zgromadzeniach, sygnalizując kwestie związane z działalnością ówczesnego państwa. Praca zasadniczo dotyczy szczegółowej analizy uchwał sejmikowych z lat 1764-1794, znajdujących się w Archiwum Państwowym w Lublinie.

Na końcu książki zamieszczono wykaz skrótów, obszerną bibliografię źródeł rękopiśmiennych, drukowanych, opracowań, a także materiałów kartograficznych.

Przedstawiona publikacja została nagrodzona przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe prestiżową nagrodą im. profesora Edmunda Prosta.

Czuchryta Artur. Z dziejów klasy średniej w Lublinie : kupcy branży kolonialnej w życiu gospodarczym i społecznym miasta (1918-1939). – Lublin : Wydaw. UMCS, 2011. – 140 s. : tab. ; 24 cm

Bibliogr. s. 121-127

ISBN 978-83-227-3232-8

Praca naukowa o charakterze monograficznym wypełnia lukę w dotychczasowych opracowaniach historycznych dotyczących lubelskich kupców i handlu branży kolonialnej.

Część wstępną stanowią uwagi ogólne na temat metodyki przygotowania niniejszej publikacji oraz kwestie odnośnie zakresu rzeczowego niektórych pojęć, np. „towary kolonialne”, „klasa średnia”.

W pierwszych dwóch rozdziałach przedstawiono historię rozwoju rynku towarów kolonialnych zarówno w Polsce, jak i Lublinie. Rozdział trzeci poświęcono zaangażowaniu lubelskich kupców branży kolonialnej w Hurtownię Handlujących Towarami Kolonialnymi Spółka Akcyjna w Lublinie, która należała do największych firm handlowych na Lubelszczyźnie. Prześledzono początki jej powstania

i problemy stojące przed firmą. Rozdział czwarty w całości został poświęcony działalności Hurtowni i jej pracownikom. Autor dokonał analizy struktur organizacyjnych i kontaktów handlowych z przedsiębiorstwami polskimi i zagranicznymi.

Monografia obejmuje lata 1918-1939 i zawiera indeks nazwisk.

Horbaczewski Robert. W cieniu kopuł : opowieści tyszowieckie. – Lublin : Wydawnictwo Muzyczne Polihymnia, 2011. – 196, [2] s. : il. ; 24 cm

Bibliogr. s. 191-196

ISBN 978-83-7270-917-2

Autor przygotował do druku książkę na podstawie gromadzonych przez prawie dziesięć lat wspomnień tyszowieckich seniorów. Publikacja to trzecie wydawnictwo Roberta Horbaczewskiego ukazujące jego rodzinne Tyszowce i kolejna część cyklu „Opowieści tyszowieckie”. Podobnie jak dwie poprzednie – *W blasku świec* i *Tu Szewce* – stanowi reporterski zapis relacji pokolenia, które przeżyło II wojnę światową. *W cieniu kopuł* to historia o dawnych Tyszowcach. Lektura wprowadza czytelnika w atmosferę 1938 r., kiedy rozpoczęto akcję rewindykacyjno-polonizacyjną, a pierwszym jej etapem było burzenie cerkwi – symbolu wielokulturowości Tyszowiec. Następnie autor opisuje wojenne losy miasteczka i życie codzienne pod okupacją niemiecką. Cytuje wspomnienia mieszkańców, ich konflikty i dramaty, które rozgrywały się pomiędzy wyznawcami trzech religii. Swoją opowieść kończy w 1958 r., kiedy zburzono ostatnią w Tyszowcach cerkiew.

Dodatkowym walorem publikacji jest materiał ilustracyjny, pochodzący z domowych archiwów mieszkańców. Każda fotografia została zaopatrzona w krótką notatkę wyjaśniającą.

Na końcu zamieszczono bibliografię zawierającą: źródła archiwalne, drukowane, niepublikowane, artykuły prasowe oraz relacje ustne.

Książką zainteresują się nie tylko ludzie nauki, ale także regionaliści, młodzież szkolna.

Janów i Janowiacy w kręgu polityki, gospodarki, prawa, kultury i religii : materiały z sesji naukowej, 23 czerwca 2010 r. / [red. Barbara Nazarewicz ; aut. Mariusz Ausz i in.] ; Muzeum Regionalne w Janowie Lubelskim. – Janów Lubelski : Muzeum Regionalne. 2011. – 188, [1] s. : fot., tab., wykr. ; 23 cm

ISBN 978-83-931327-0-6

Zawiera: Ruch naturalny i zaludnienie parafii Biała (Janów) w latach 1654-1900 w świetle rejestracji metrykalnej / Piotr Rachwał; Uwagi o kancelarii Janowa w XVIII i na początku XIX wieku / Janusz Łosowski; Początki i związki sukiennictwa niemieckiego w Janowie Ordynackim i Opolu Lubelskim w XVIII i I. ćw. XIX w. / Mariusz Ausz, Dominik Szulc; Janów Ordynacki w czasie powstania listopadowego 1830-1831 r. / Dariusz Taźbirek; Rosjanie w Janowie Lubelskim w latach 1867-1915 / Krzysztof Latawiec; Historia janowskich rodów na przestrzeni wieków / Antoni Kulpa; Obrazki z życia międzywojennego Janowa Lubelskiego / Zenon Baranowski; Janów II RP widziany oczami 10-letniego chłopca / Henryk Marciszewski; Harcerstwo Ziemi Janowskiej na tle historii ZHP / Zbigniew Romuald Siedlaczek; Wkład kościoła w kształtowanie oblicza Janowa Lubelskiego po II wojnie światowej / Marian Rusecki.

**Jusiak Paweł. Majątki rodziny Firlejów z Dąbrowicy w pierwszej połowie XVI wieku. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2011. – 198, [1] s. : mapa ; 24 cm
Bibliogr. s. 183-198
ISBN 978-83-7784-026-9**

Praca Pawła Jusiaka wzbogaca dorobek piśmienniczy o historii rodziny Firlejów, a szczególnie ukazuje awans majątkowy na tle karier członków rodu w późnym średniowieczu. Przy wyborze tematu autor kierował się brakiem badań w tym zakresie i skupił się głównie na ukazaniu zaplecza ekonomicznego rodu. Opiswane dzieje zostały objęte cezurami czasowymi od lat siedemdziesiątych XV w. do 1557 r., kiedy doszło do podziału majątku pomiędzy synów Piotra, wojewody ruskiego: Jana, Mikołaja i Andrzeja. Ze względu na nieliczne publikacje w tym zakresie, pracę oparto na bogatej podstawie źródłowej.

Publikacja składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym autor zasygnalizował różne hipotezy związane z początkami rodu oraz jego pierwotny stan majątkowy, a także działalność Piotra Firleja, pierwszego przedstawiciela rodziny. Drugi rozdział został dedykowany synowi sędziego Piotra – Mikołajowi. Zaprezentowano w nim karierę Mikołaja, jego pozycję i uwarunkowania wynikające ze służby dyplomatycznej, urzędniczej i wojskowej. Przedstawiono także źródła dochodów i działalność gospodarczą. Rozdział trzeci dotyczy Piotra Firleja – jedynego syna Mikołaja – kasztelana dworskiego. Autor książki przede wszystkim skupia się na karierze Piotra, która w tamtych czasach była jedną z najbardziej spektakularnych karier w Polsce. Wiele uwagi poświęca również rozwojowi majątku własnego oraz zarządzanych przez niego królewskich ziem. W ostatnim rozdziale autor stara się wyjaśnić, jak Firlejowie w ciągu trzech pokoleń osiągnęli ogromny awans społeczny, zdobywając ogromną fortunę materialną.

Publikację zamyka wykaz skrótów oraz wykorzystane źródła i opracowania, z których autor korzystał przy pisaniu książki.

**Kowalczyk Irena. Zwiedzamy Lublin : przewodnik. – Lublin : „Kami” Biuro Usług Pilotarskich i Przewodnickich, 2011. – 352 s. : fot. (w tym kolor.) ; 22 cm
ISBN 978-83-912971-4-8**

Publikacja jest najnowszym i najpełniejszym przewodnikiem po Lublinie. Jego autorką jest Irena Kowalczyk, znana lubelska regionalistka i autorka wielu tego typu edycji.

Przewodnik podzielono na trzy części. Pierwsza to informacje ogólne, które mają wprowadzić podróżującego turystę w atmosferę miasta. Zwiedzający może zapoznać się z historią, położeniem geograficznym i pobliskimi okolicami. Część druga – najobszerniejsza – to dziewięć interesująco opracowanych tras turystycznych. W trzeciej zamieszczono informacje: rodowody dzielnic, historię lubelskich nekropoli oraz słownik najważniejszych terminów.

Należy podkreślić, iż przewodnik ubogaca dużą liczbą fotografii. Publikacja wydawnictwa „Kami” to świetna lekcja historii, gdyż rozbudowane komentarze historyczne, umieszczone przy fotografiach, stanowią cenne źródło informacji. Z przewodnikiem można wędrować od miejsca do miejsca, ale również można czytać go w domowym zaciszu.

Księga pamięci żydowskiego Lublina / wstęp, wybór i oprac. Adam Kopciowski. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2011. – 451 s. : faks., fot., rys., portr., tab. ; 25 cm

Bibliogr. s. 411-420. – Streszcz. ang.

ISBN 978-83-227-3294-6

Obszerne, liczące ponad czterysta stron opracowanie stanowi historyczne kompendium żydowskiej społeczności Lublina. Pomysł napisania książki pamięci Lublina narodził się w Polsce wśród działaczy Żydowskiego Komitetu Ziomków Lubelskich około 1946 r. Publikacja została napisana w jidysz i wydana po raz pierwszy w Paryżu w 1952 r. Na język polski tłumaczono tylko fragmenty. Ostateczny kształt i zawartość książki to efekt współpracy lubelskich ziomkostw z Francji, Izraela, Polski i Stanów Zjednoczonych. Autorem naukowej edycji w języku polskim jest dr Adam Kopciowski, historyk z Zakładu Kultury i Historii Żydów UMCS.

Niniejsza publikacja składa się z dwóch części. W pierwszej została przedstawiona m.in. historia Żydów w Lublinie w okresie powojennym, historia czterech ziomkostw lubelskich bezpośrednio zaangażowanych w wydanie *Das Buch von Lublin* oraz dzieje ziomkostw zagranicznych, a także proces powstania książki. Autor zamieścił również noty biograficzne o redaktorach oraz wybranych autorach. Natomiast część druga zawiera wybór ponad trzydziestu przekładów najważniejszych i najciekawszych tekstów, np. artykuł prezentujący żydowską prasę, w tym wydawaną w jidysz gazetę codzienną „Lubliner Tagblatt”. Wiele druków dotyczy II wojny światowej i zagłady Żydów. Zdaniem autora teksty „Odkrywają przed czytelnikiem nieznanne dotąd szerzej wydarzenia, miejsca i postaci, pozwalając spojrzeć z innej perspektywy na miasto będące przez wieki jednym z najważniejszych ośrodków życia żydowskiego w Polsce”.

W celu łatwiejszego korzystania z publikacji w końcowej części opracowania zamieszczono indeks osób i słowniczek imion, obejmujące zarówno postacie pojawiające się w przekładach, jak i we wprowadzeniu.

Leszczyńska Dominika. Miejsca pamięci w powiecie radzyńskim. – Radzyń Podlaski : Powiat Radzyński, 2011. – 290 s. : il. kolor. ; 24 cm

ISBN 978-83-932690-0-6

Zbiór publikacji traktujących o historii powiatu radzyńskiego został wzbogacony o pionierski przewodnik autorstwa Dominiki Leszczyńskiej.

We wstępie czytamy, że tereny wokół Radzyna Podlaskiego są szczególnie zasobne w obiekty zdefiniowane przez autorkę jako miejsca pamięci. Pod tym pojęciem należy rozumieć: miejsca, budowle, pomniki, mogiły, krzyże, kamienie, tablice, drzewa upamiętniające ludzi i zdarzenia. Niestety, nie wszystkie dostatecznie są znane, niektóre z biegiem lat odchodzą w zapomnienie. Ten problem stał się inspiracją do napisania książki. Punktem wyjścia dla autorki były informacje uzyskane w urzędach gmin, jednak konieczne okazało się przeprowadzenie własnej kwerendy w szkołach, parafiach, nadleśnictwie, organizacjach kombatanckich.

W wyniku tak szeroko zakrojonych prac powstało wydawnictwo bardzo cenne pod względem historycznym. Zebrany przez autorkę materiał tekstowy został wzbogacony dużą liczbą fotografii.

Opracowanie zostało podzielone na kilka części. Każda z nich jest poświęcona innej gminie i posiada mapę z naniesionymi miejscami pamięci uwzględniony-

mi w książce. Ze względu na tematykę publikacji, jest ona głównie skierowana do mieszkańców powiatu radzyńskiego, regionalistów i historyków.

Książka zdobyła I nagrodę w konkursie na najlepszą publikację dotyczącą powiatu, organizowanym przez Radzyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych.

Lublin a książka. Cz. 2, Centrum i peryferie : materiały z konferencji naukowej z okazji 35-lecia studiów bibliotekoznawczych na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej / pod red. Antoniego Krawczyka. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2011. – 524 s., [8] s. tabl. : il. (w tym kolor.) ; 25 cm

Na okł. podtyt. : [materiały z konferencji naukowej, Lublin, 5-6 listopada 2009 r.]. – Streszcz. ang., ros.

ISBN 978-83-7784-009-2

Wydawnictwo zawiera materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej, która została zorganizowana dla uczczenia 35-lecia powołania na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej kierunku studiów bibliotekoznawczych. Referaty wygłosili pracownicy naukowcy i studenci UMCS oraz wyższych szkół z całego kraju, instytucji naukowych i kulturalnych. W konferencji również wzięła udział prof. dr Tatiana Dołgodrowa z Moskwy, która wygłosiła referat na temat druków lubelskich znajdujących się w Bibliotece Państwowej Rosji. Chronologia przedmiotowa obejmuje okres od średniowiecza do czasów współczesnych.

Prezentowane wydawnictwo zostało podzielone na cztery tematyczne działy. W pierwszym znalazły się referaty dotyczące rękopisów i starych druków, np. praca Angeliki Modlińskiej-Piekarz, Małgorzaty Trojnickiej, Barbary Zezuli, Ewy Zielińskiej, Joanny Panasiuk, Iwony Basiury. O starych i nowych drukach lubelskich mówili: Halina Wiśniewska, Antoni Krawczyk, Roland Prejs OFMCap, Stefan Kruk, Joanna Biegalska, Jadwiga Jaźwierska, Małgorzata Gorczyńska, Anna Dymmel. W publikacji znajdują się też referaty poświęcone instytucjom i ludziom książki, np. Ewa Anna Żukowska mówiła o powstaniu i działalności drukarni jezuickiej w Lublinie; Hanna Łaskarzewska o lublinianach w Moskwie; Ewa Łoś o działalności Muzeum Literackiego im. Józefa Czechowicza; Jerzy Starnawski o wydawnictwach naukowych w Lublinie i Zamościu; Magdalena Rzakdowolska o obecności lublinian w *Słowniku pracowników książki polskiej*; Norbert Gabrylewicz o popularyzacji miasta we francuskojęzycznej prasie; Grażyna M. Wilczyńska o promocji idei Soboru Watykańskiego II w BU KUL; Jan Gurba, Antoni Dudek i Zbigniew Józwick o Lubelskim Towarzystwie Miłośników Książki. Obszerną publikację kończą referaty o lubelskich zbiorach i kolekcjach bibliotecznych. Ich autorami są: Tatiana Dołgodrowa (*Książki lubelskie w Rosyjskiej Bibliotece Państwowej*), Irena Wodzianowska (*Księgozbiór Lubelskich dominikanów w Sankt Petersburgu*), Jolanta Gwoździk (*Książka w środowisku lubelskich zakonnic epoki potrydenckiej*), Elżbieta Wierzbicka (*Księgozbiór Heleny z Brezów i Pawła Rolandów z Zabiej Woli*), Zofia Jakóbczak (*Biblioteka Archiwum Państwowego w Lublinie 1918-2008*), Magdalena Janiuk (*Depozyty i zbiory własne w księgozbiornie Dworku Wincentego Pola w Lublinie*), Joanna Szady (*Księgozbiór Lubelskiego Towarzystwa Dobroczynności według wykazu z 1955 roku*), Katarzyna Szast (*Księgozbiór Marii i Jerzego Kuncewiczów w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS w Lublinie*), Krystyna Hudzik (*Książki z niemieckiego obszaru językowego w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS: stan, źródła i sposoby gromadzenia*), Marzena Król (*Najstarszy księgozbiór biblioteczny w Zespole Szkół im. hr. Kajetana Kickiego w Sobieszynie*), Agnieszka Prymak-Lewtak i Irena Rajchert (*Propaganda w pracy z czytelnikiem – na przykładzie dzia-*

łałności Biblioteki Domu Kultury Kolejarza w Lublinie w latach 1953-1956). Łącznie w publikacji zamieszczono 36 referatów, streszczenia w języku angielskim i rosyjskim oraz informacje o autorach referatów.

Osoby po 45. roku życia na rynku pracy Lubelszczyzny : praca zbiorowa. – Warszawa : Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, [2011]. – 3 cz. ; 24 cm

[Cz. 1], **Prognozy opracowane w ramach projektu / [prognozy oprac. Edyta Łaskiewicz, Joanna Stopolska, Agnieszka Szkudlarek ; red. nauk. Michał Mackiewicz]. – 337, [1] s. : il., wykr.**

ISBN 978-83-931811-4-8

[Cz. 2], **Raporty z badań przeprowadzonych w ramach projektu / [red. nauk. Mirosława Grabowska, Janusz Durlik]. – 289, [1] s. : il. kolor.**

ISBN 978-83-931811-2-4

[Cz. 3], **Rekomendacje opracowane w ramach projektu / [rekomendacje oprac. Piotr Błędowski i in. ; red. nauk. Piotr Krajewski]. – 325, [1] s. : tab., wykr.**

ISBN 978-83-931811-3-1

Trzyczęściowe wydawnictwo opracowane w ramach projektu „Zarządzanie wiekiem i przeciwdziałanie dyskryminacji zawodowej osób po 45. roku życia odpowiedzialnością na problem starzenia się zasobów ludzkich województwa lubelskiego”. Wszystkie części stanowią efekt pracy wielu autorów i zawierają raporty z badań oraz prognozy, a także informacje umożliwiające podjęcie odpowiednich kroków, które będą przeciwdziałać dyskryminacji osób po 45. roku życia na rynku pracy. Ich głównym celem jest dostarczenie instytucjom rynku pracy w regionie pakietu instrumentów umożliwiających przeciwdziałanie dyskryminacji. Publikacja została współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pielacha Grzegorz, Pielacha Krzysztof. 100 lat Ochotniczej Straży Pożarnej w Rykach (1911-2011) / Grzegorz Pielacha, Krzysztof Pielacha. – Ryki : Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży przy Parafii Najświętszego Zbawiciela, 2011. – 355, [44] s. : tab., il. (w tym kolor.) ; 24 cm

Bibliogr. s. 333-346

ISBN 978-83-927405-8-2

Pretekstem do wydania publikacji stała się rocznica 100-lecia istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej w Rykach. Autorzy na pierwszych stronach książki umieścili dedykację „...wszystkim druhom Ochotniczej Straży Pożarnej w Rykach, którzy w ciągu 100 lat jej istnienia nie tylko ofiarnie walczyli z ogniem, ale również walczyli o wolną Ojczyznę”.

We wstępie podano, że celem autorów monografii było nie tylko zbadanie genezy powstania OSP, ale również ukazanie tworzenia się więzi kulturowo-społecznych strażaków i straży z lokalnym społeczeństwem. Autorzy poświęcili ogromną ilość czasu na przeprowadzenie szczegółowej kwerendy w archiwach państwowych. Charakter zgromadzonego materiału skłonił ich do nadania publikacji układu chronologiczno-problemowego.

Rozdział pierwszy wprowadza czytelnika w historię pożarnictwa od czasów starożytnych aż po koniec XIX w. Drugi obejmuje lata 1911-1939 i przedstawia uwarunkowania powstania drużyny ogniowej w Rykach. Kolejne części to prezen-

tacja działalności straży pożarnej w okresie dwudziestolecia międzywojennego, II wojny światowej oraz opis sytuacji OSP Ryki od roku 1944 po 2011. Autorzy sporo uwagi poświęcili również żeńskiej drużynie strażackiej działającej przy OSP w Rykach. Jej misja polegała głównie na pomaganiu strażakom w przygotowywaniu prowadzonych przez nich działań kulturalno-oświatowych oraz imprez strażackich. W monografii ukazano historię orkiestry dętej, która powstała w 1924 r. i z przerwami działa do czasów współczesnych.

W ostatnich rozdziałach opisano wkład ryckiej straży pożarnej w życie społeczno-kulturalne miejscowej społeczności oraz w czyn niepodległościowy narodu polskiego. Publikacja zawiera także biogramy druhów, którzy zaangażowali się w walkę o wolność Polski. Doskonałe uzupełnienie treści stanowią liczne ilustracje zamieszczone na końcu poszczególnych rozdziałów.

Nieocenioną pomocą przy korzystaniu z tak obszernej publikacji niewątpliwie są: indeks osobowy oraz aneksy przedstawiające wszystkich ustalonych członków – należących do ryckiej straży w 100-letniej historii jej istnienia. Książka została skrupulatnie przygotowana, oparta w znacznej mierze na materiałach źródłowych zgromadzonych w archiwach.

Rezydencje magnackie i dwory szlacheckie Lubelszczyzny. Cz. 3-4. – Dęblin : Biuro Turystyki Szkolnej : Lokalna Organizacja Turystyczna „Powiśle”, 2011. – 2 cz. ; 21 cm

Cz. 3, Powiaty: chelmski, krasnostawski, lubelski, świdnicki / Ryszard Bałabuch, Andrzej Łuczyński. – 161 s. : il.

Bibliogr. s. 156-157

ISBN 978-83-922164-4-5

Cz. 4, Powiaty: biłgorajski, hrubieszowski, janowski, tomaszowski, zamojski / Andrzej Łuczyński, Grażyna Hołubowicz-Kliza. – 133 s. : fot.

Bibliogr. s. 129-130

ISBN 978-83-922164-4-5

Publikację zaplanowano jako wielotomowe wydawnictwo. Pierwsza i druga część ukazały się w 2010 r., a trzecia i czwarta w 2011 r.

Treścią lektury są ciekawe i syntetyczne charakterystyki budowli, parków i zespołów pałacowo-parkowych na terenie Lubelszczyzny. Graficzną szatę wydawnictwa ubogacają czarno-białe fotografie, które zachęcają do odwiedzania opisywanych okolic. Celem, jaki przyświecał autorom, było ocalenie od zapomnienia namacalnych pozostałości historii naszego państwa. Tylko nieliczne polskie dworki szlacheckie, materialny symbol dawnej Rzeczypospolitej, do dziś przetrwały w stanie bardzo dobrym. Większość budowli popadła w ruinę, choć stanowią cenne elementy miejscowego krajobrazu kulturowego.

Książkę zamyka wykaz źródeł i opracowań, z których korzystali autorzy.

Schuller Konrad. Ostani dzień Borowa : polscy chłopci, niemieccy żołnierze i nieprzemijająca wojna / Konrad Schuller ; z niem. przeł. Eliza Borg, Maria Przybyłowska. – Warszawa : Świat Książki, 2011. – 206, [1] s., [16] s. tabl. : fot. (w tym kolor.) ; 21 cm

Na okł. podtyt. : barbarzyńska pacyfikacja polskiej wsi – opowieść o sprawcach i ofiarach

ISBN 978-83-247-1893-1

Omawiana pozycja książkowa została wydana w języku polskim w 67. rocznicę pacyfikacji wsi Borów na Lubelszczyźnie. Jej autorem jest niemiecki dziennikarz, który po zapoznaniu się z polską historią postanowił rozpowszechnić ją wśród swoich rodaków. Publikacja napisana w formie reportażu. Konrad Schuller opisuje losy ofiar i świadków pacyfikacji Borowa, przedstawia ich dalsze życie i ujawnia zebrane informacje o sprawcach pacyfikacji.

Publikacja opiera się na relacjach uzyskanych od ocalałych mieszkańców Borowa oraz na dokumentach archiwalnych. Składa się z 24 rozdziałów, a każdy z nich to kolejna wstrząsająca opowieść – wspomnienie dnia pacyfikacji. Do tekstu zostały dołączone fotografie, na których uwieczniono miejscowość przed oraz po przybyciu Niemców. Niektóre zdjęcia przedstawiają ocalałych świadków największej pacyfikacji dokonanej przez hitlerowców podczas II wojny światowej.

Książka starannie opracowana, w interesującej szacie graficznej, może stanowić wartościowe źródło historyczne dla badaczy dziejów II wojny światowej na terenie Lubelszczyzny.

Śladami minionego czasu... : monografia gminy Wisznice / Dariusz Tarasiuk [i in. ; red. Jolanta Jędrak]. – Wisznice : Gminna Biblioteka Publiczna ; Lublin : Wydawnictwo Wojciech Olech, 2011. – 206, [2] s. : fot. ; 25 cm

Bibliogr. s. [208] i przy pracach

ISBN 978-83-924036-1-6

Publikacja o charakterze monograficznym, przygotowana przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Wisznicach. Zawiera sześć artykułów, które poruszają „...zagadnienia dotyczące języka, obrzędowości, kultury materialnej, oświaty i działalności na polu literatury...”. Każdy z nich został napisany przez innego autora. Podstawowe informacje z przeszłości gminy i innych miejscowości leżących w jej granicach zostały zawarte w rozdziale *Zarys dziejów*. Autor Dariusz Tarasiuk szczegółowo opisuje historię przynależności administracyjnej Wisznic od czasów przedrozbiorowych do XX w., aktywność społeczno-polityczną mieszkańców oraz kwestie wyznaniowe.

Kultura materialna, czyli architektura, pożywienie, rzemiosło to temat artykułu Marioli Tymochowicz. Autorka analizuje sposób budowania domów mieszkalnych i budynków gospodarczych, wymienia tradycyjnie przyrządzane potrawy, a także rodzaje pracy, jaką wykonywali mieszkańcy tego regionu (np. plecionkarstwo, garncarstwo, kowalstwo).

Obrzędy i zwyczaje gminy Wisznice to temat pracy Agnieszki Dudek-Szumigaj. Autorka stwierdza, że odgrywały ważną rolę w życiu mieszkańców. Ich kulturowanie dawało poczucie bezpieczeństwa, umacniało wiarę we własne siły i skuteczność walki z chorobami, czarami, siłami przyrody.

Krzysztof Latawiec opisuje historię oświaty od XVII w. Autor, analizując rozprzestrzenianie się umiejętności czytania i pisania, zwrócił szczególną uwagę na aktywną działalność w tej dziedzinie księży rzymskokatolickich i szkół przyparafialnych.

Barbara Klimkowicz zajęła się historią i rozwojem samorządu gminnego od 1989 r., a Zbigniew Włodzimierz Fronczek – obrazem gminy Wisznice w literaturze polskiej.

W książce zamieszczono bibliografię, liczne fotografie archiwalne i współczesne oraz noty biograficzne autorów.

KONKURS „KSIĄŻKA ROKU 2011”

Laureaci *Wawrzynu Pawła Konrada*

Metryka Brygidek Lubelskich / oprac. i wstępem opatrzył Jarosław R. Marczewski ; [Katolicki Uniwersytet Lubelski. Instytut Historii Kościoła]. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2011. – 183 s. ; 22 cm

Bibliogr. s. 183

ISBN 978-83-7702-278-8

Wydawnictwo monograficzne o etapach formacji i życia sióstr zakonnych z Zakonu Najświętszego Zbawiciela św. Brygidy.

Publikacja opatrzona wstępem, który zawiera historię klasztoru, podstawę i zasady wydania oraz wybór literatury. Na końcu książki jest zamieszczony indeks osób. Niewątpliwie będzie ważną pomocą przy badaniach, np. nad rekrutacją, liczebnością i pochodzeniem społecznym sióstr lubelskiego klasztoru.

Skarbek Jan. Województwo lubelskie w powstaniu listopadowym 1830-1831. Cz. 1. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2011. – 389 s. : il. (w tym kolor.) ; 25 cm
ISBN 978-83-7702-338-9

Książka wypełnia lukę w dotychczasowych opracowaniach historycznych z okresu powstania listopadowego w woj. lubelskim. Stanowi rezultat wieloletnich zainteresowań autora, który od 1968 r. opublikował wiele artykułów na ten temat. W publikacji przyjęto układ chronologiczno-rzeczowy, z podziałem na dwie części. Pierwsza obejmuje okres od 29 XI 1830 r. do inwazji rosyjskiej. Druga – od 8 lutego do upadku powstania.

Wstęp do książki zawiera ponad stuletni przegląd prac poświęconych wydarzeniom lat 1830-1831 w woj. lubelskim. Autor najwięcej uwagi poświęcił nastrojom społecznym i roli społeczeństwa polskiego w powstaniu oraz siłom zbrojnym na Lubelszczyźnie. Opisał także przebieg kampanii wojennej. Publikacja została oparta na szczegółowej analizie źródeł rękopiśmiennych, zgromadzonych w bibliotekach polskich oraz licznych materiałach drukowanych. Zawiera sporo tabel, reprodukcji dokumentów oraz mapy.

Lipiec Wiesław. Roztocze Wiesław Lipiec, [tekst Grzegorz Rąkowski ; oprac. Marzena Lipiec, Maciej Lipiec]. – Zwierzyniec : Wydawnictwo Lipiec, 2011. – 208 : fot. kolor. ; 31 cm

Streszcz. ang.

ISBN 978-83-89931-56-6

Album prezentuje walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe Roztocza na tle pór roku. Zawiera fotografie zabytkowej architektury oraz zdjęcia lotnicze krajobrazów wykonane na przestrzeni kilku lat. W publikacji zamieszczono ponad 250 zdjęć. Wszystkie fotografie pochodzą ze zbiorów Wiesława Lipca, który jest związany z Roztoczem miejscem urodzenia i zamieszkania, zamieszczono również zdjęcia z ukraińskiej części Roztocza. Autor uwiecznił na nich m.in. okolice Żółkwi i Lwowa. Fotografie są opatrzone krótkimi notatkami wyjaśniającymi po polsku i angielsku.

Zwykle – niezwykle Ziemi Hrubieszowskiej / [koncepcja albumu, red. i korekta Małgorzata Szymańska ; aut. zdj. Magdalena Bazylewicz i in. ; tl. ang. Ilona Rutkowska-Winogrodzka, tl. ukr. Katarzyna Garbacz]. – Hrubieszów : Powiatowa Biblioteka Publiczna im. prof. Wiktora Zina, 2011. – 168 s. : il. kolor. ; 21x30 cm

**Nazwy aut. fot. na s. 168. – Tyt. i tekst równol. pol., ang., ukr.
ISBN 978-83-934240-0-9**

Wyjątkowy album, który stanowi pokłosie konkursu fotograficznego o Ziemi Hrubieszowskiej, ogłoszonego przez Powiatową Bibliotekę Publiczną im. prof. Wiktora Zina. Zawiera 200 zdjęć odzwierciedlających głównie dziedzictwo kulturowe oraz walory turystyczne i przyrodnicze Ziemi Hrubieszowskiej.

Publikację otwiera wstęp Starosty Hrubieszowskiego – Józefa Kuropatwy. Autorami fotografii są: Magdalena Bazylewicz, Jacek Fuchs, Danuta Kloc, Dagmara Korczyńska, Mariusz Papierz, Łukasz Patyjewicz, Mateusz Pobłocki, Ilona Rutkowska-Winogrodzka, Marek Ryś, Piotr Sakowski, Sylwia Sementowicz, Bogdan Szadowski, Małgorzata Szymańska, Mariusz Weremij, Placówka Straży Granicznej w Hrubieszowie. Album został starannie wydany, niektóre fotografie są opatrzone krótkimi notatkami wyjaśniającymi. Tekst oraz podpisy zamieszczone pod zdjęciami podano w języku polskim, angielskim i ukraińskim.

Wydawnictwo na wysokim poziomie edytorskim.

WYRÓŻNIENIA

**Smółko Zbigniew. Zapiecek. – Radzyń Podlaski : Lokalna Grupa Działania „Zapiecek”, 2011. – 111 s. ; 19 cm
ISBN 978-83-934333-0-8**

Wydawnictwo promujące Lokalną Grupę Działania „Zapiecek”. Składa się ze wstępu oraz dziewięciu rozdziałów. Autor zaznacza, że praca nie jest traktatem naukowym, lecz „(...) nieśmiałym zaproszeniem do wspólnej wędrowki po czasach, miejscach, smakach, dźwiękach i kolorach, do wygrzewania się w podlaskim słońcu i cieszeniu z możliwości pomieszkania akurat Tutaj”. Koncepcja publikacji – jako podróży po obszarach o pewnej wspólności doświadczenia historycznego, tradycji kulturowej – sprawia, że materiał ilustracyjny doskonale komponuje się z tekstem. Fotografie autorstwa Katarzyny Krupy i Karola Niewęglowskiego zaopatrzone w komentarz tekstowy. Na końcu zamieszczono mapkę oraz spis miejsc, które warto odwiedzić. Książka skierowana przede wszystkim do turystów, regionalistów i młodzieży szkolnej, przygotowującej się do realizacji „ścieżki regionalnej”.

Kowal Danuta, Ożgo Renata. Regionalne zestawienia bibliograficzne : Henryk Rosiński, Kazimierz Kowalczyk, Urszula Koziol, Piotr Szewc / Danuta Kowal, Renata Ożgo ; pod. red. Danuty R. Kawalko. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamojskiego, 2011. – 108 s. : il. kolor. ; 24 cm

Streszcz. ang. – U góry okł. : 90 lat Biblioteki Publicznej w Zamościu 1921-2011

ISBN 978-83-931832-3-4

Jedno z wydawnictw przygotowanych z okazji obchodów, przypadającego w bieżącym roku jubileuszu 90-lecia Książnicy Zamojskiej. Publikacja zawiera bibliografie osobowe twórców związanych przez miejsce urodzenia, bądź przez pracę z regionem zamojskim. Wszystkie bibliografie zostały podzielone na część podmiotową i przedmiotową. W poszczególnych częściach opisy są uszeregowane alfabetycznie. Każde zestawienie poprzedzono krótką notą biograficzną twórcy.

Wydawnictwo przygotowano w ramach realizowanego przez Książnicę Zamojską projektu *Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie*.

Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie : materiały z ogólnopolskiej konferencji, Zamość, 19 maja 2011 r. / [red. Danuta R. Kawalko ; tl. streszcz. Maria Prażak]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamojskiego, 2011. – 153 s. : il. ; 24 cm

Streszcz. ang. – U góry okł. : 90 lat Biblioteki Publicznej w Zamościu 1921-2011

ISBN 978-83-931832-7

Zawiera: Kto zna przyszłość bibliotek w Polsce? / Tomasz Makowski; Działania biblioteki publicznej na rzecz aktywizacji kulturalnej regionu / Renata Małesa; Rzeczowe opracowanie zbiorów regionalnych na przykładzie wybranych dokumentów życia społecznego / Anna Stolarczyk; Dokumentacyjna rola bibliografii regionalnej na przykładzie „Bibliografii Lubelszczyzny” / Bożena Lech-Jabłońska; Regionalne i lokalne słowniki biograficzne Lubelskiego / Artur Znajomski; Wybrane narzędzia informacyjne w zasobie XIX-wiecznej biblioteki klemensowskiej / Regina Janiak; Zbiory regionalne Książnicy Zamojskiej / Anna Rychter; Zbiory regionalne Biblioteki Publicznej Gminy Radecznica / Zofia Sykała; Regionalizm bibliotek na przykładzie Biblioteki Publicznej Gminy Łabunie / Bogdan Szykuła; Działalność biblioteki publicznej w Zamościu w latach 1999-2010 / Halina Zielińska.

90 [Dziewięćdziesiąt] lat biblioteki publicznej w Zamościu : wydawnictwo jubileuszowe / [oprac. red. Halina Zielińska]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamojskiego, 2011. – 232 s. : il. kolor. ; 24 cm

U góry okł. : 90 lat Biblioteki Publicznej w Zamościu 1921-2011

ISBN 978-83-931832-4-1

Wydawnictwo jest trzecim, jakie ukazało się w roku jubileuszu 90-lecia biblioteki publicznej w Zamościu. Publikacja przedstawia historię bibliotekarstwa zamojskiego, głównie po 1996 r. i stanowi kontynuację książki Reginy Pałczyńskiej *Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu 1921-1996*, wydanej w 75. roku istnienia Książnicy. Treść książki stanowią rozdziały poruszające kwestie związane z powstawaniem i działalnością biblioteki. Całość została poprzedzona przedmową dyrektora Książnicy Zamojskiej Danuty Kawalko. Publikację uzupełnia aneks i indeks alfabetyczny byłych pracowników biblioteki.